

СТАН ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Тимчук С.В.

Україна, Уманський державний аграрний університет

Farms is a form of agricultural production in rural communities. Today, most farmers are engaged in crop production. Since its operation of these farms annually raise output and the average crop yield

У фермерських господарствах поєднуються функції власності, праці та управління в одній особі, що створює додатковий імпульс до ефективного ведення сільськогосподарського виробництва. Безпосередня відповідальність за результати своєї діяльності, за добробут сім'ї робить фермерські господарства стабільними з великим запасом міцності і водночас гнучкими, пристосованими до функціонування в ринкових умовах.

Найпопулярнішим напрямом фермерського виробництва в Україні є рослинництво. Господарі вирощують різноманітні культури, найчастіше — озиму пшеницю, цукрові буряки, соняшник та овочі, рідше — яру пшеницю, ріпак, кукурудзу, баштанні культури, гречку [1, 2].

Одним із видів сільськогосподарського виробництва, якими займаються фермери є рослинництво. Більшість фермерських господарств нині займаються переважно виробництвом продукції рільництва, яка є менш капітало- і трудомісткою, має сезонний характер та дозволяє швидше отримати віддачу від вкладених коштів.

Таблиця 1

Валове виробництво основних сільськогосподарських культур у фермерських господарствах Черкаської області, тис. т. [3].

Показник	1995 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Відхилення (+,-) 2008 р. до 1995 р.
Зернові та зернобобові	10,2	183,8	193,8	133,1	274,7	264,5
Цукрові буряки	23,6	85,1	148,3	46,2	31,3	7,7
Соняшник	0,8	16,1	16,6	15,1	30,5	29,7
Картопля	0,2	0,4	0,5	0,6	1,0	0,82
Овочі	0,5	2,7	4,5	2	3,1	2,6

Протягом 1995-2008 рр. виробництво зернових у фермерських господарствах України підвищилося у 13,5 раз, а в Черкаській області – у 26,9 раз. Питома вага виробництва зернових Черкаської області в загальному обсязі у 2008 р. склала 4,01 %,

що у 2 рази більше проти даних 1995 р. З 1995 по 2008 рр. обсяг виробництва цукрових буряків (фабричних) зросла у 1,3 рази в цілому, а в Черкаській у 1,3 раз. Питома вага фермерських господарств області при виробництві буряків до рівня України у 2008 р. склала 3,83 %, що у 0,21 раз більше за дані 1995 р. (3,62 %).

Виробництво соняшнику у фермерських господарствах України зросло у 13,7 раз і у 2008 р. становило 1182,4 тис. т., в Черкаській області показник зріс у 38,1 раз (30,5 тис. т.). Питома вага при вирощуванні соняшнику фермерських господарств Черкаської області до загального обсягу у 2008 р. становила 2,58 %, що у 2,8 раз вище за дані 1995 р.

У фермерських господарствах картоплю вирощували в основному для задоволення власних потреб. Протягом періоду 1995-2008 рр. рівень виробництва картоплі по області зріс у 5,1 раз, а по Україні – у 8,6 рази. Питома вага виробництва фермерськими господарствами Черкаської області до рівня валового збору України у 2008 р. становила 0,75 % (у 1995 р. даний показник був вищий і складав 1,27 %).

З 1995 по 2008 рр. виробництво овочів у фермерських господарствах України зросло у 10,1 раз, в Черкаській області – у 6,2 раз. Питома вага виробництва овочів у фермерських господарствах Черкаської області до обсягу виробленого фермерами України у 2008 р. склала 1,12 %, що на 0,6 % менше за відповідний показник 1995 р. (1,8 %).

Валові збори зернових, соняшнику, картоплі, овочів та інших культур у фермерських господарствах нижчі ніж у сільськогосподарських підприємствах інших форм власності. Через існуючу систему оподаткування фермерські господарства у звітних документах не завжди відображають реальні результати господарської діяльності. Значну кількість врожаю цукрових буряків, кукурудзи та іншої продукції фермери здають на пункти переробки, де його обов'язково фіксують, а продати його в повному обсязі на ринку чи використати у власному господарстві як, зерно, картоплю чи овочі важко.

Найбільші за розміром поля фермери засівають озимою пшеницею (понад 300 га) та соняшником (понад 150 га). Овочі вирощують на площі від 2 до 25 га. Багаторічним насадженням (фруктовим деревам) відводять площу від 10 до 300 га. Переважно господарі збирають такий середній врожай: озимої пшениці — по 25–35 ц/га, ярих зернових культур — 20–25, соняшнику — 15–25, цукрових буряків — 220–300, картоплі — 180, помідорів — 500, капусти та огірків — по 300 ц/га. Інколи у фермерських господарствах вирощують і рекордні врожаї [2].

Динаміку зміни урожайності основних сільськогосподарських культур у фермерських господарствах Черкаської області наведено на рисунку 1.

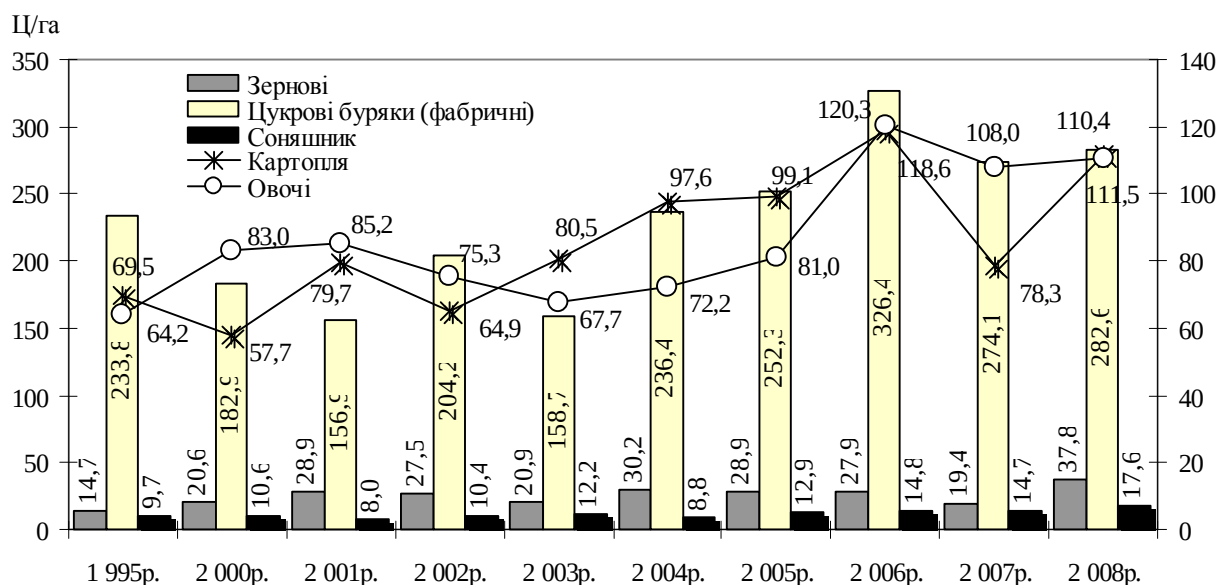

Рис. 1. Динаміка урожайності основних сільськогосподарських культур у фермерських господарствах Черкаської області

У фермерських господарствах Черкаської області найбільші коливання рівня урожайності відбулись при вирощуванні зернових, які припали на період 2001-2003 рр. З 1995 по 2008 рр. підвищення даного показника склало – 23,1 ц / га, або у 2,6 раз.

З 1995 по 2008 рр. середня урожайність цукрових буряків зросла на 48,8 ц / га (в 1,2 рази). Найвищий рівень урожайності цукрових буряків отриманий у період 2007-2008 рр. (274,1 та 282,6 ц / га відповідно). Урожайність соняшнику з 1995 по 2008 рр. зросла з 9,7 до 17,6 ц / га (на 7,9 ц / га), картоплі зросла – у 1,6 раз (на 42,0 ц/га). З 1995 – 2008 рр. рівень урожайності овочів підвищився у 1,7 раз.

Нині виробництво продукції рослинництва у фермерських господарствах Черкаської області характеризується позитивними показниками. Так найбільшими темпами зростають обсяги зернових культур та соняшнику, які сьогодні на ринку мають найвищий попит. В переважній більшості така ситуація спричинена зростанням рівня середньої врожайності, а не збільшенням площ посіву, на відміну від виробництва деяких культур.

Перелік посилань

1. Горьовий В. Розвиток і сучасний стан функціонування фермерських господарств регіону / В.Горьовий//Економіка України. – №12. – С.61-68;
2. Який він — успішний український фермер? [Електронний ресурс]/ <http://www.ukragroportal.com>
3. Фермерські господарства Черкащини /Статистичний збірник. Головне упадіння статистик Черкаської області, м. Черкаси. – 2009 .–102 с.;